

Op zoek naar een honger

In zijn *Search for a hunger* gepubliceerd in het Engelse tijdschrift *Encore* in 1961 ging Peter Brook op zoek naar de honger naar / noodzaak van het theater. Hij haalt er problemen aan (de mondigheid van de spelers, het kader waarbinnen critici hun oordelen plaatsen, de veldwinst van de abstracte kunst, het zichzelf overleven van het naturalisme in het theater, het belang van improvisatie, het tekortschieten van woorden, enz.) waarvoor we eigenlijk vandaag, veertig jaar na zijn uitspraken, nog geen echte oplossingen hebben bedacht.

We bevinden ons duidelijk in een crisis. Er is op het ogenblik een heel behoorlijke mogelijkheid een grote verscheidenheid van stukken heel behoorlijk te spelen – maar als je eerlijk bent tegenover jezelf, weet je diep in je hart dat wat je doet volslagen overbodig is. De reden waarom je het toch doet is hoogstens dat je persoonlijk er psychisch toe gedreven wordt. Vijftig jaar geleden geloofde men zowel in de kunst ter wille van de kunst als in de kunst ter wille van de kunstenaar; met andere woorden als een kunstenaar in zijn werk aan zijn trekken kon komen, vervulde hij tegelijk een wezenlijke functie voor iedereen. Tegenwoordig weten we maar al te goed dat we als individu volstrekt niet onmisbaar zijn.

De wereld is al zo rijk aan artistieke activiteit en voortbrengselen – alleen de films al kunnen onze musea helemaal vullen, en dan zwijgen we nog maar van schilderijen, aarde-werk en grammofoonplaten – dat niemand tegenwoordig nog de illusie kan koesteren dat enige artistieke onderneming werkelijk *noodzakelijk* is. (De dood van Toscanini bijvoorbeeld – toch onbetwist een gigant – heeft bij geen mens een blijvende leemte in zijn culturele leven achtergelaten.) De ontstellende waarheid is dat als je alle theaters in Engeland sloot, het enige verlies hierin zou bestaan, dat een welopgevoede gemeenschap zou voelen dat een zeker beschavingsgemak – zoals tram of leidingwater – ontbrak. De gevoelens en de verontwaardiging hierdoor ontketend zouden op het vlak van de belastingbetaler liggen. Misschien zou er één onderwerp van gesprek minder zijn. Maar zou er werkelijk een blijvende storm van verontwaardiging opsteken, zou er een gevoel van *gemis* zijn? Een honger? (Van nu af ga ik, elke keer als ik even moet ophouden om adem te halen, citaten van Antonin Artaud invlechten, omdat voor mijn gevoel deze visionair, die ongetwijfeld gek is, verstandiger dingen over het hedendaagse toneel heeft gezegd dan wie ook. Hij zegt:)

Wil het theater weer een innerlijke noodwendigheid krijgen, dan zal het ons alles wat te vinden is in de misdaad, de liefde, de oorlog of de waanzin

moeten voorschotelen. Het theater en zijn dubbelganger.

In de laatste tien jaar heb ik 't met iedere vorm van schouwspel die ik maar te pakken kon krijgen, geprobeerd. De klucht, de opera (het verschil is niet zo groot!), het ernstige genre toneelstuk, met zijn toewijding en de rijen lege plaatsen, het populaire genre met het gerinkel van de kassa, de schallende muziek en de warmte van een volle zaal - ik heb dit alles geprobeerd in Amerika waar succes nog altijd een onbetwist levensdoel is, en in Frankrijk waar interessant werk nog altijd onbetwist als hoogste doel geldt. Maar noch in Frankrijk, noch in Engeland, noch in Amerika, noch bij andermans voorstellingen, heb ik ooit het gevoel gehad dat ons werk iets te maken had met een werkelijke *behoefte*.

Onlangs ben ik naar Mexico geweest. In de Indianendorpen is het enige hoogtepunt in het bestaan de fiesta. Het woord 'fiesta' heeft een afschuwelijke folkloristische toeristen-nep-klank, maar voor de zuiver Indiaanse dorpen betekent een fiesta alles, daar is het zelfs de kunstgreep waardoor de economie in evenwicht blijft. De mensen die het meeste geld verdienen weten intuïtief dat de aanschaf van dure materiële dingen niet erg interessant is, maar dat je een heel goeie gooi doet als je prestige kunt kopen voor je geld- en dat willen ze vóór alles. Daarom kopen ze fiesta's, dat wil zeggen dat ze hun goeie geld steken, niet in duurzame dingen als goud of wasmachines, maar in het meest vergankelijke dat er maar te vinden is, zoals bv. vuurwerk. Hun zuurverdiende centen gaan allemaal fft... de lucht in, maar hun fiesta maakt dan ook veel meer indruk dan dat van hun armere buurman, en het prestige dat ze eraan ontlenen is navenant. Het leven verandert daar dus nooit. En de tijd krijgt daardoor ook niet het karakter van een gierende monorail zoals wij dat kennen. Alles verloopt cyclisch, in een vaste kringloop, met op gezette tijden een explosie.

Als iemand daar meer geld verdient dan een ander, houdt hij een grotere fiesta, als hij minder verdient valt zijn fiesta wat magerder